

Sygn. akt III AUa 1761/11

Sygn. akt III AUa 1761/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Magdalena Kostro-Wesołowska

Sędziowie: SA Magdalena Tymińska (spr.)

SO del. Anna Michalik

Protokolant: st.sekr.sądowy Aneta Wąsowicz

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2012 r. w Warszawie

sprawy S. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. (...)

o emeryturę

na skutek apelacji S. C.

od wyroku Sądu Okręgowego w W. XIV Wydziału Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 12 sierpnia 2011 r. sygn. akt XIV U 975/10

zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. (...) z dnia 15 marca 2010 r. (...) w ten sposób, że przyznaje S. C. prawo do emerytury od 1 lipca 2008 r.; uznaje, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

/-/ M. T. /-/ M. K. - W. /-/ A. M.

Sygn. akt III AUa 1761/11

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 sierpnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie S. C. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W., (...) (...) z dnia 15 marca 2010 r. odmawiającej mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony podniósł, że organ rentowy w sposób niezasadniony kwestionuje zasadność przedkładanych przez niego dowodów.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

S. C. (ur. (...)) w dniu 12 lutego 2008 r. złożył wniosek o emeryturę. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. decyzją z dnia 11 czerwca 2008 r. odmówił mu prawa do emerytury.

S. C. przedłożył organowi rentowemu kolejne dokumenty i Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. decyzją z dnia 22 grudnia 2008 r. ponownie odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury.

W toku dalszego postępowania ubezpieczony przedłożył organowi rentowemu kolejne dokumenty. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. decyzją z dnia 15 marca 2010 r. uchylił decyzję z dnia 22 grudnia 2008 r. i odmówił S. C. prawa do emerytury. W decyzji tej organ rentowy uznał za udowodnione łącznie 33 lata i 7 dni okresów zatrudnienia oraz 13 lat i 9 miesięcy okresów pracy nauczycielskiej. Organ rentowy wskazał, że do pracy nauczycielskiej nie uwzględnił okresu od 1 września 1986 r. do 30 września 1988 r..

Sąd Okręgowy stwierdził, że S. C. w kwestionariuszu o przebiegu zatrudnienia wskazał, że w okresie od 1 lipca 1984 r. do 30 września 1988 r. pracował jako inspektor oświaty. W piśmie procesowym z dnia 11 października 2010 r. - podnosił, że w okresie od 16 sierpnia 1965 do 20 kwietnia 1966 r. pełnił obowiązki Inspektora Oświaty i wychowania i był dodatkowo zatrudniony w Szkole Podstawowej w K..

W odniesieniu do zarzutu nie uwzględnienia okresu od 16 sierpnia 1965 r. do 30 kwietnia 1968 r. organ rentowy wskazał, że Dyrektor Szkoły w S. wobec braku dokumentów osobowych i płacowych odmówił wystawienia świadectwa pracy za ten okres.

Sąd Okręgowy ustalił, że odwołujący pracował w charakterze nauczyciela w pełnym wymiarze czasu pracy w szkole w S. Ś. od 1 września 1965 r. do dnia poprzedzającego powołanie do służby wojskowej, tj. do 27 kwietnia 1966 r.. Okres ten wynosi łącznie 7 miesięcy i 27 dni. Sąd Okręgowy uwzględnił odwołującemu zatrudnienie w szkole w S. Ś. od dnia 1 września 1965 r., gdyż - wbrew twierdzeniom odwołującego - załączone do akt dokumenty, takie jak umowa o pracę oraz pismo, w którym jest mowa o zasiłku na zagospodarowanie, nie potwierdzają wcześniejszej daty (od 16 sierpnia 1965 r.) rozpoczęcia zatrudnienia.

W okresie od 1 września 1986 r. do 30 września 1988 r. odwołujący łączył obowiązki Inspektora Oświaty w pełnym wymiarze etatu z zatrudnieniem w szkole w K. na stanowisku nauczyciela w niepełnym wymiarze etatu. W tym okresie odwołujący realizował w poszczególnych latach szkolnych odpowiednio: 4 godzinny i 12 godzinny tydzień pracy przy 18 godzinnym wymiarze dla pełnego etatu nauczycielskiego. S. C. pełniący stanowisko Inspektora Oświaty i wychowania (od 1 lipca 1984 r. do 30 września 1988 r.) w okresie od 1 września 1986 r. był zatrudniony w Szkole Podstawowej w K. w niepełnym wymiarze jako nauczyciel i realizował następujący wymiar godzin: w roku szkolnym 1986/1987 - 4 godziny (etatowy wymiar czasu pracy nauczyciela 18 godzin), w roku szkolnym 1987/1988 - 12 godzin (etatowy wymiar czasu pracy nauczyciela wynosił 18 godzin).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o oryginalne dokumenty załączone do akt a nadto w oparciu o opinię biegłego. Co do zasady Sąd Okręgowy uznał opinię za rzetelną i dał wiarę biegłemu w zakresie weryfikacji matematycznego wyliczenia okresów zatrudnienia w charakterze nauczyciela, jednakże Sąd nie podzielił argumentacji biegłego odnośnie możliwości zaliczenia okresu pracy nauczycielskiej w oparciu o przeliczenie 12 godzin tygodniowo przy 18 godzinnym wymiarze pełnego etatu z przeliczeniem 0,6 etatu okresu od 1 września 1987 r. do 31 sierpnia 1988 r. na 8 miesięcy pracy nauczycielskiej. Sposób przeliczenia zaproponowany przez biegłego nie znajduje bowiem oparcia w obowiązującej regulacji prawnej. W myśl § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Podstawowym wymogiem jest w tym przypadku wykonywanie pracy nauczycielskiej w pełnym wymiarze, przy czym, zdaniem Sądu Okręgowego, nie zachodzą w niniejszej sprawie przesłanki do uznania, że na gruncie obowiązującego wówczas przepisu art. 42 Karty Nauczyciela-odwołujący miał zmniejszone pensum godzin dydaktycznych w związku z pracą w charakterze Inspektora Oświaty. Oznacza to, że brak jest podstaw do zaliczenia odwołującemu zatrudnienia w okresie wskazanym w piśmie Szkoły Podstawowej w K. jako stałego i w pełnym wymiarze w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 88 ust 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2006 r., Nr 97, poz. 674 ze zm.) nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym mogą - po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy - przejść na emeryturę.

W myśl art 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 powołanej ustawy emerytalnej. Zgodnie z art.32 ust. 3 pkt 5 za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się nauczycieli, wychowawców lub innych pracowników pedagogicznych wykonujących pracę nauczycielską wymieniona w art. 1 ustawy Karta Nauczyciela. Art.32 ust. 4 stanowi, że wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki na podstawie których osobom wymienionym przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz.U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach (...), nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 3 wymagany okres zatrudnienia dla mężczyzny wynosi 25 lat dla mężczyzn.

W myśl art. 29 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego określonego w art. 27 pkt 1 (powszechnego wynoszącego 65 lat dla mężczyzny), mogą przejść na emeryturę w wypadku mężczyzny po osiągnięciu wieku 60 lat, jeżeli ma co najmniej 35 - letni okres składkowy i nieskładkowy albo jeżeli ma co najmniej 25 - letni okres składkowy i nieskładkowy oraz został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy.

W świetle poczynionych wyżej ustaleń, odwołujący nie legitymuje się łącznym okresem 20 lat pracy nauczycielskiej - nie spełnia wymagań stawianych przez art. 88 ustawy Karta Nauczyciela. Nie udowodnił także pracy w wymiarze co najmniej 15 lat pracy nauczycielskiej, co dawałoby mu uprawnienia emerytalne na podstawie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Posiadając łączny staż zatrudnienia w wymiarze nie przekraczającym 35 lat odwołujący nie spełnia także warunków do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 29 ust 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy przedmiotowe odwołanie oddalił jako nieuzasadnione na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. .

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Ubezpieczeń Społecznych w W. zaskarżył w całości S. C.. Skarżący zarzucił naruszenie prawa procesowego, które ma istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, a mianowicie obrazę art. 286 k.p.c. przez zaniechanie zażądania od biegłego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, uzupełnienie jej przez tego biegłego lub powołanie innego biegłego. Prawidłowe wyliczenie okresów składkowych i nieskładkowych, mające istotny wpływ na przyznanie świadczeń emerytalnych dochodzonych przez S. C., wymagało wiadomości specjalnych i w tej sytuacji Sąd zasadnie powołał biegłego. Opinia biegłego wymienia dokumenty, które stanowiły podstawę wydania opinii z rozróżnieniem ich znaczenia, jednoznacznie wskazując na zasadność roszczenia S. C.. Sąd ma prawo oceniać swobodnie wszystkie dowody ale swobodnie nie oznacza dowolnie. Dodatkowe wyjaśnienie dawałoby szansę na pełną i trafną ocenę materiału dowodowego.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 6 września 2012 r. pełnomocnik odwołującego, precyzując wnioski apelacji wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie S. C. prawa do emerytury od

możliwie najwcześniejszego miesiąca. Zdaniem pełnomocnika, odwołujący złożył wszystkie wymagane dokumenty w ZUS. Miało to miejsce, gdy odwołujący złożył wniosek o przyznanie emerytury i poinformował organ rentowy o ubezpieczeniu w KRUS.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. zważył, co następuje :

Apelacja S. C. zasługuje na uwzględnienie .

Na wstępie należy stwierdzić, że S. C. (ur. (...)) ubiega się o emeryturę w wieku obniżonym z uwagi na wykonywanie pracy nauczycielskiej. Pierwszy wniosek ubezpieczonego o emeryturę wpłynął do organu rentowego w dniu 12 lutego 2008 r. . Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 11 czerwca 2008 r. odmówił S. C. prawa do emerytury, podnosząc w jej uzasadnieniu, że ubezpieczony udowodnił okres zatrudnienia w wymiarze 24 lata i 3 miesiące, w tym jedynie 14 lat, 5 miesięcy i 23 dni pracy nauczycielskiej (od 16 sierpnia 1965 r. do 27 kwietnia 1966 r., od 21 kwietnia 1968 r. do 31 stycznia 1978 r., od 1 sierpnia 1981 r. do 31 sierpnia 1984 r. i od 1 października 1988 r. do 31 sierpnia 1989 r.). Nie spełnił zatem, zdaniem organu rentowego, wszystkich niezbędnych warunków uprawniających do nabycia emerytury na podstawie przepisów : art. 88 ust.1 ustawy z dnia 16 stycznia 1982r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2006 r., Nr 97, poz.674 z późn.zm.) lub art.29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r., Nr 39, poz.353 z późn. zm.) lub § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8,poz.43 z późn. zm.).

W dniu 3 lipca 2008 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłynął wniosek S. C. z prośbą o ponowne rozpatrzenie jego sprawy o emeryturę . Pismo zawierało m.in. dodatkową informację, że w latach 1996 – 2007 ubezpieczony pracował w gospodarstwie rolnym teściów, na co „dokumenty dostarczy - KRUS oddział w P.”. Pismem z dnia 31 lipca 2008 r. (...) Rolniczego (...) w P. w odpowiedzi na zapytanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych poinformowała, że S. C. w okresie od 1 lipca 1998 r. do 31 grudnia 2007 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników jako domownik w gospodarstwie rolnym teścia i składki za ten okres opłacano regularnie. Organ rentowy decyzją z dnia 27 grudnia 2008 r. ponownie jednak odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury, podnosząc, że wprawdzie udowodnił on okres zatrudnienia-ubezpieczenia w wymiarze 33 lata i 9 miesięcy, to jednak nadal udowodnił tylko 14 lat, 6 miesięcy i 23 dni pracy nauczycielskiej (w okresach, które wskazano w pierwszej decyzji), a zatem nie spełnia przesłanek przepisów : art. 88 ust.1 ustawy z dnia 16 stycznia 1982r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2006 r., Nr 97, poz.674 z późn.zm.) lub § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8,poz.43 z późn. zm.) oraz art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r., Nr 39, poz.353 z późn. zm.). Organ rentowy powyższą decyzją jednocześnie **uchylił poprzednią decyzję z dnia 11 czerwca 2008 r..** Przedmiotową decyzję z dnia 22 grudnia 2008 r. S. C. zaskarżył odwołaniem do Sądu Okręgowego – Sądu Ubezpieczeń Społecznych. W toku postępowania sądowego - którego przedmiotem było rozpoznanie w/w odwołania - w dniu 15 marca 2010 r. organ rentowy wydał kolejną, trzecią już decyzję odmawiającą ubezpieczonemu prawa do emerytury. Decyzją tą jednocześnie **uchylono poprzednią decyzję z dnia 22 grudnia 2008r..** W uzasadnieniu podano tym razem m.in., że ubezpieczony udowodnił okres zatrudnienia – ubezpieczenia w wymiarze 33 lat i 7 dni, w tym tylko 13 lat i 9 miesięcy pracy nauczycielskiej. Organ rentowy dodatkowo zakwestionował jako nieudowodniony okres pracy nauczycielskiej ubezpieczonego od 16 sierpnia 1965 r. do 27 kwietnia 1966 r.. Wskazał ponadto, że nie uwzględnił do wymiaru pracy nauczycielskiej okresu od 1 września 1986 r. do 30 września 1988 r., gdyż praca w tym okresie nie była wykonywana na pełen etat. Zdaniem organu rentowego, S. C. nie spełnia zatem wszystkich warunków określonych w przepisach wskazanych już we wcześniejszych decyzjach, pozwalających nabyć mu prawo do emerytury. (dokumentacja, decyzje – akta rentowe) W związku z wydaniem przez ZUS **kolejnej decyzji z dnia 15 marca 2010 r.** Sąd Okręgowy w W. w sprawie z odwołania S. C. od decyzji z dnia 22 grudnia 2008r. postępowanie umorzył. (akta sprawy sygn. akt XIV U 2753/09)

S. C. wniósł odwołanie od w/w decyzji z dnia 15 marca 2010 r. do Sądu Okręgowego w W. i stanowi ono przedmiot rozpoznania w niniejszej sprawie. W toku przedmiotowego postępowania w pierwszej instancji odwołujący

podnosił, że stanowisko organu rentowego odmawiającego mu prawa do emerytury jest błędne, gdyż jego zdaniem z przedłożonego przez niego materiału dowodowego wynika, że udowodnił ponad 15-letnie zatrudnienie w szczególnym charakterze – nauczyciela. Sąd Okręgowy stanowiska odwołującego się w tym zakresie nie podzielił.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że zarzut apelacji naruszenia art. 286 k.p.c. jest nieuzasadniony. Przede wszystkim, w ocenie Sądu Apelacyjnego, przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu księgowości było w niniejszej sprawie co do zasady całkowicie zbędne. Należy zauważyć, że w świetle utrwalonego stanowiska judykatury zadaniem biegłego nie jest ustalenie stanu faktycznego sprawy, lecz jedynie naświetlenie i umożliwienie wyjaśnienia przez sąd okoliczności z punktu widzenia posiadanych przez biegłego wiadomości specjalnych przy uwzględnieniu zebranego i udostępnionego mu materiału sprawy. Do biegłego nie należy również ustalenie obowiązującego stanu prawnego oraz zasad stosowania i wykładni obowiązujących przepisów prawa. W ocenie Sądu Apelacyjnego, na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach rentowych Sąd I instancji był w stanie samodzielnie poczynić stosowne ustalenia co do przebiegu zatrudnienia odwołującego. Do przedmiotowych ustaleń z pewnością nie była wymagana wiedza specjalna biegłego z zakresu księgowości. Na podstawie ustaleń faktycznych Sąd I powinien był następnie ocenić, dokonując odpowiedniej wykładni prawa, czy w ustalonych okresach zatrudnienia odwołujący był pracownikiem wykonującym pracę w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 z późn. zm.), tj. pracę nauczyciela, wychowawcy lub innego pracownika pedagogicznego wykonującego pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.) oraz czy spełnia również warunki określone w art. 32 ust. 1 i ust. 4 w/w ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. w związku z przepisami § 2 ust. 1, § 3, § 4 ust. 1 i § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, z treści apelacji wynika, że odwołujący zarzuca co do zasady Sądowi I instancji sprzeczność z materiałem dowodowym ustaleń faktycznych w zakresie, w jakim Sąd ten przyjął tak jak organ rentowy, że wymiar jego stażu pracy nauczycielskiej na potrzeby dochodzonego prawa wynosi poniżej 15 lat (art. 233§ 1 k.p.c.). Należy w tym miejscu ponadto podkreślić, że aktualnie obowiązujący model apelacji ma charakter apelacji pełnej (art. 378 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c.). Apelacja pełna polega na tym, że sąd II instancji rozpoznaje sprawę ponownie, czyli w sposób nieograniczony jeszcze raz bada merytorycznie sprawę rozstrzygniętą przez sąd I instancji. (zob. uchwała 7 s. SN z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55) Sąd II instancji samodzielnie dokonuje jurydycznej oceny żądania i konfrontuje ją z zaskarżonym orzeczeniem oraz stojącymi za nim motywami; rozpoznaje sprawę w taki sposób, w jaki mógł i powinien uczynić to sąd I instancji. Stosownie do ustaleń, sąd II instancji powinien zastosować właściwe przepisy prawa materialnego, a więc także usunąć ewentualne błędy prawne sądu I instancji, i to nawet niezależnie od tego, czy zostały one wytknięte w apelacji (zob. wyrok SN z dnia 23 lutego 2010 r., II UK 194/09, LEX nr 590239).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji wbrew dowodom zebranych w sprawie wadliwie ustalił, że S. C. legitymuje się stażem pracy nauczycielskiej w pełnym wymiarze czasu pracy jedynie w wymiarze 14 lat, 4 miesiące i 27 dni (13 lat i 9 miesięcy uznane przez ZUS plus 7 miesięcy i 27 dni pracy w szkole w S. Ś.), a więc - mniejszym niż wymagane 15 lat. Sąd Okręgowy wadliwie, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie uwzględnił do tego okresu również okresu pracy ubezpieczonego w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku inspektora oświaty i wychowania w U. G. w.K. w okresie: od 1 lipca 1984 r. do 30 września 1988 r. (tj. 4 lat i 3 miesiące) oraz od 1 września 1989 r. do 31 grudnia 1989 r. (4 miesiące), mimo że w/w okresy pracy zostały udowodnione świadectwami pracy złożonymi w organie rentowym i stanowią okres pracy nauczycielskiej w rozumieniu art. 32 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 1 pkt 6 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 1982 r., Nr 3, poz. 19 z późn. zm.) oraz § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 32 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Zgodnie natomiast z art. 32 ust. 3 pkt 5 tej ustawy dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się nauczycieli, wychowawców lub innych pracowników pedagogicznych wykonujących pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2006 r., Nr 97, poz. 674, z późn. zm.). W myśl natomiast art.32 ust.4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Zgodnie z § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 1982 r. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 287, Nr 31, poz. 214 i z 1983 r. Nr 5, poz. 33), określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego pracę w szczególnym charakterze. Z przepisu § 4 ust. 1 wynika, że pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Wymagany ogólny okres zatrudnienia dla mężczyzny zgodnie z § 3 rozporządzenia wynosi 25 lat. .

Należy zauważyć, że treść art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela od chwili wejścia w życie tej ustawy do – złożenia przez odwołującego wniosku o emeryturę była kilkakrotnie zmieniana .

Zgodnie z art.1 pkt 6 Karty Nauczyciela (w brzmieniu obowiązującym w okresie, gdy odwołujący pracował na stanowisku inspektora oświaty i wychowania, tj. od 1 lipca 1984 r. do 30 września 1988 r. i od 1 września 1989r. do 31 grudnia 1989 r.) ustawie tej podlegali nauczyciele zatrudnieni w organach administracji państwowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w zakresie ustalonym ustawą. Zgodnie z art. 8 ust. 1 (w brzmieniu obowiązującym w w/w okresie od 1 lipca 1984 r. do 30 września 1988 r. i od 1 września 1989 r. do 31 grudnia 1989 r.) nadzór pedagogiczny sprawują nauczyciele mianowani, zatrudnieni w organach administracji państwowej oraz w innych organach nadzorujących szkołę na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych, oraz dyrektorzy szkół i inni nauczyciele pełniący funkcje kierownicze w szkołach. Z przepisów rozporządzenia Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 25 listopada 1982 r. w sprawie zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, szczegółowego wykazu stanowisk oraz zakresu obowiązków i uprawnień nauczycieli sprawujących nadzór pedagogiczny (Dz.U. Nr 37, poz.248) wynika, że w urzędach terenowych organów administracji państwowej stopnia podstawowego nadzór pedagogiczny sprawowali inspektorzy oświaty.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 pkt 1 w/w ustawy Karta Nauczyciela (w brzmieniu obowiązującym w dacie wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS , tj. w dniu 1 stycznia 1999 r. ; zmienionym przez art. 38 pkt 1 lit. b) ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa ; Dz.U.1998.106.668 z dniem 1 stycznia 1999 r.) ustawie tej podlegają również nauczyciele zatrudnieni w urzędach organów administracji rządowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych, w zakresie ustalonym ustawą. Zgodnie z art. 1 ust. 2 pkt 1 lit a w/w ustawy Karta Nauczyciela (w brzmieniu obowiązującym w dacie wpłynięcia wniosków odwołującego o emeryturę, luty i lipiec 2008 r.; zmienionym przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 2000 r. o zmianie ustawy- Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Dz.U. 2000.19.229 z dniem 6 kwietnia 2000 r.) ustawie podlegają również, w zakresie określonym ustawą nauczyciele mianowani lub dyplomowani zatrudnieni na stanowiskach, na których wymagane są kwalifikacje pedagogiczne, w urzędach organów administracji rządowej.

Bezsporne jest, że odwołujący jako inspektor oświaty i wychowania , tj. na stanowisku wymagającym kwalifikacji pedagogicznych w zakresie ustalonym ustawą, w okresie od 1 lipca 1984 r. do 30 września 1988 r. i od 1 września 1989

r. do 31 grudnia 1989 r. był zatrudniony w urzędzie terenowego organu ówczesnej administracji państwowej (zob. ustawa z dnia 20 lipca 1983 r. o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego , Dz.U. z 1983 r., Nr 41, poz. 185 z późn.zm.; rozporządzenie RM z dnia 13 kwietnia 1984 r. w sprawie zasad organizacji i funkcjonowania urzędów terenowych organów administracji państwowej, Dz.U. Nr 25, poz.124).

Z w/w rozporządzenia Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 25 listopada 1982 r. w sprawie zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, szczegółowego wykazu stanowisk oraz zakresu obowiązków i uprawnień nauczycieli sprawujących nadzór pedagogiczny (Dz.U. Nr 37, poz.248) wynika, że nauczyciel mianowany zatrudniony na stanowisku inspektora oświaty i wychowania w urzędzie terenowym organów administracji państwowej stopnia podstawowego (zatem w urzędzie gminy) powinien posiadać następujące kwalifikacje: wykształcenie wyższe oraz staż pracy pedagogicznej ogółem 8 lat , w tym bezpośrednio przed objęciem stanowiska 2 lata w urzędach organów administracji państwowej lub jednostkach organizacyjnych innych organów nadzorujących szkoły na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych albo 3 lata pełnienia funkcji kierowniczej w szkole. Bezsporne jest, że odwołujący był zatrudniony w w/w okresie jako inspektor oświaty i wychowania w (...) K. a zatem w świetle obowiązującego prawa – aby zostać zatrudnionym na tym stanowisku – musiał spełniać wszystkie warunki nim określone. Z kwestionariusza dotyczącego okresów składkowych i nieskładkowych wypełnionego przez S. C. wynika , że posiada wyższe wykształcenie oraz przez przeszło 3 lata (od 1 sierpnia 1981 r. do 31 sierpnia 1984 r. zajmował stanowisko dyrektora szkoły podstawowej w K., a wcześniej pracował ponad 10 lat jako nauczyciel (świadectwa pracy w aktach rentowych). Sąd Apelacyjny na podstawie akt osobowych odwołującego złożonych przez (...) K. potwierdził, że odwołujący posiadał pełne kwalifikacje do pracy na stanowisku inspektora oświaty w spornym okresie. Niezależnie od wymaganego stażu pracy pedagogicznej i pełnienia funkcji kierowniczej w szkole , posiadał wyższe wykształcenie oraz był nauczycielem mianowanym (akt mianowania na nauczyciela z dniem 1 lipca 1970 r. na podstawie art. 5 ust.1 i art.7 ustawy z dnia 27 kwietnia 1956 r. o prawach i obowiązkach nauczycieli , Dz.U. Nr 12, poz. 63 i z 1958 r. Nr 21, poz. 93) . W aktach osobowych odwołującego znajdują się stosowne dokumenty potwierdzające mianowanie S. C. na podstawie art.92 ust.3 ustawy Karta Nauczyciela na stanowisko (...) oświaty w Urzędzie (...)w K. oraz zajmowania przez niego tego stanowiska w okresach wykazanych w świadectwach pracy.

Reasumując, jak wskazano wcześniej, w ocenie Sądu Apelacyjnego S. C. w chwili ubiegania się o emeryturę spełniał wszystkie warunki przepisów art.32 ust.1, ust.3 pkt 5 w związku z art.1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112, Nr 137, poz. 1304, Nr 203, poz. 1966 i Nr 213, poz. 2081) i art.32 ust.4 w związku z § 1, § 2 ust.1, § 3, § 4 i § 15 rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43) uprawniające go do wcześniejszej emerytury . Odwołujący udowodnił, że osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn, posiada wymagany okres zatrudnienia co najmniej 25 lat (blisko 34 lata) oraz co najmniej 15 lat (ponad 19 lat z okresem pracy na stanowisku inspektora oświaty i wychowania) w szczególnym charakterze nauczyciela, wychowawcy lub innego pracownika pedagogicznego wykonującego pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 1982 r. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 287, Nr 31, poz. 214 i z 1983 r. Nr 5, poz. 33), określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia (§ 15 rozporz.RM dnia 7 lutego 1983 r.). Zgodnie z art. 86 Karty Nauczyciela w brzmieniu pierwotnym , obowiązującym do dnia 7 sierpnia 1996 r. nauczyciele oraz członkowie ich rodzin mają prawo do zaopatrzenia emerytalnego określonego w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy, z tym że nauczycieli, o których mowa w art. 1 pkt 1-7, zalicza się do pracowników I kategorii zatrudnienia . Art.1 pkt 6 Karty Nauczyciela wymieniał nauczycieli zatrudnionych w organach administracji państwowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w zakresie ustalonym ustawą. Z dniem 7 sierpnia 1996 r. na mocy art. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 87, poz.396) przepis art. 86 uzyskał brzmienie: „nauczyciel oraz członek jego rodziny mają prawo do zaopatrzenia emerytalnego określonego w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, z uwzględnieniem przepisów ustawy, z tym że nauczyciel zaliczany jest do pracowników wykonujących pracę w szczególnym charakterze”. Z dniem 6 kwietnia 2000 r. przepis art.86 Karty Nauczyciel na mocy art. 1 pkt 53 ustawy z dnia 18 lutego 2000 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 19, poz.393) uzyskał brzmienie : „nauczyciel oraz członek jego

rodziny mają prawo do zaopatrzenia emerytalnego określonego w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z uwzględnieniem przepisów ustawy, z tym że nauczyciel zaliczany jest do pracowników wykonujących pracę w szczególnym charakterze.” Art.1 Karty Nauczyciela wielokrotnie ulegał zmianie , ale zawsze byli w nim wymienieni mniej lub bardziej szczegółowo nauczyciele zatrudnieni w organach administracji państwowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w zakresie ustalonym ustawą jako ci, którzy podlegają ustawie Karta Nauczyciela. Z analizy tego przepisu w powiązaniu z art. 32 ust.3 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz z § 15 rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynika, że w okresie obowiązywania tych przepisów zawsze inspektorzy oświaty i wychowania byli zaliczani do nauczycieli wykonujących pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela .

W powyższych okolicznościach apelację S. C. należało uwzględnić i zmienić zaskarżony wyrok i poprzedzającą go zaskarżoną decyzję poprzez przyznanie odwołującemu prawa do emerytury .

Zgodnie z art. 100 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Zgodnie natomiast z art. 129 ust.1 tej ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Sąd Apelacyjny , biorąc pod uwagę wnioski apelacji , uznał za uzasadnione przyznanie odwołującemu prawa do emerytury od dnia 1 lipca 2008 r.. Bezspornie S. C. w dniu 3 lipca 2008r. złożył drugi uzupełniony (przez informację o ubezpieczeniu w KRUS) wniosek o emeryturę, który pozwalał organowi rentowemu w świetle środków dowodowych, którymi dysponował, ustalić w terminie przewidzianym prawem na rzecz wnioskodawcy prawo do emerytury na podstawie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Z dowodów zebranych już w postępowaniu przed organem rentowym wynikało, że S. C. ukończył 60 lat, legitymuje się ponad 25-letnim okresem zatrudnienia (ok. 34 lata łącznie z ubezpieczeniem w KRUS) oraz co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnym charakterze nauczyciela (ponad 19 lat) zgodnie z art. 32 ust. 1 , ust.3 pkt 5 i ust.4 w związku z § 1 ust.1 , § 2, § 3 , § 4 ust.1 i § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 z późn. zm.). Organ rentowy, a za nim Sąd Okręgowy – wbrew posiadanym dokumentom (świadczenia pracy) – wadliwie uznał, że wnioskodawca spełnia jedynie dwa pierwsze warunki, a nie udowodnił, że ma co najmniej 15 lat pracy w szczególnym charakterze - nauczyciela w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy wadliwie nie uwzględnił odwołującemu do stażu nauczycielskiego zatrudnienia na stanowisku inspektora oświaty i wychowania w (...) w K., chociaż na podstawie posiadanych dowodów z dokumentów i analizie obowiązujących przepisów prawa powinien to uczynić. Organ rentowy po dniu 3 lipca 2008 r. dysponował wszystkimi okolicznościami niezbędnymi do wydania prawidłowej decyzji. Ubezpieczony nie ponosi żadnej odpowiedzialności za to, że ustawodawca dokonywał licznych zmian ustawy Karta Nauczyciela oraz przepisów regulujących prawo do emerytury. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jako wyspecjalizowana państwowa jednostka organizacyjna , do zakresu działania której należy, m.in. ustalanie uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz wypłacanie tych świadczeń, był zobowiązany w okolicznościach faktycznych sprawy dokonać stosownej wykładni prawa , które miało zastosowanie w niniejszej sprawie.

Zgodnie z art. 118 ust.1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Stwierdzenie, przez sąd w wyroku odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji ma znaczenie dla wypłaty odsetek za nieterminowe ustalenie prawa zgodnie z art.85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2007 r., Nr 11, poz. 74 z późn. zm.).

W okolicznościach niniejszej sprawy, Sąd Apelacyjny , uznając , że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji przyznającej wnioskodawcy prawo do świadczenia na podstawie w/w art.118 ust.1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS stwierdził w wyroku odpowiedzialność organu .

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł odpowiednio jak w wyroku.

Sędziowie : Przewodnicząca:

M. M. K. - W.

A. M. (2)